

Cezary Zamana

Olecko dn. 18.11.2009 r

LOT – ZIEMI OLECKIEJ

Na wstępie, dziękując za zaproszenie i sposobność wystąpienia, pragnąłbym podkreślić, że przyjąłem je z ogromną przyjemnością i satysfakcją, a to z kilku względów :

po pierwsze - jako kolarz zawodowy, który całe życie prywatne i zawodowe związał z kolarstwem, który od 30 lat patrzy na świat z pozycji siodełka rowerowego, z pozycji ok. miliona kilometrów startowych i treningowych przejechanych po trasach Europy, obu Ameryk a nawet Afryki. Nie wspominając setek tysięcy kilometrów tras krajowych

po drugie jako Elczanin z urodzenia, który swoją życiową przygodę rowerową zaczynał tu, na mazurskich trasach i szlakach , zafascynowany pięknem wspaniałej przyrody Warmii i Mazur, zauroczony krajobrazem warmińskich jezior i lasów, rzek i wzgórz (szczególnie „ moich ukochanych Mazur Garbatych ” - gdzie zawsze wracam z ogromną przyjemnością, swoistym dreszczykiem emocji i nostalgii.

po trzecie – jako człowiek, który po zakończeniu kariery zawodowej, zauroczony „na życie „ kolarstwem kontynuuje swoją przygodę jako organizator i popularyzator powszechnego kolarstwa terenowego w ramach działalności Stowarzyszenia Rowerowego Zielony Szlak starając się -jak najszerzej-dzielić się swoim doświadczeniem i wiedzą o tej pięknej dyscyplinie sportu, ukazując jego walory i ogromny wszechstronny potencjał kreatywności o oddziaływania.

Pozwólcie Państwo na kilka słów wprowadzenia o zjawisku które – nie waham się określić - jako „ *Roweromania XX wieku* „

(nie bójcie się, nie zacznie od okresu wynalezienia koła) .

Przywołam raczej przykłady „ watorów kolarstwa „ z ostatnich kilkunastu lat kiedy to odnotowało ono szczególnie gwałtowny rozwój, a „ rower „ poza oczywistymi aspektami sportowymi, czy rekreacyjnymi - stał się wręcz zjawiskiem kulturowym, nośnikiem całego systemu wartości światopoglądowych i zachowań, a nawet elementem poważnych europejskich strategii, inicjatyw, polityk i programów.

Ten -poza czysto sportowy- walor kolarstwa terenowego ma szczególne znaczenie z kontekście dzisiejszego spotkania poświęconego rozwojowi turystyki w Powiecie Oleckim, a tym samym podniesieniu atrakcyjności turystycznej całego Regionu Warmii i Mazur.

Ze względu na cel spotkania a także w świetle prezentacji działalności Stowarzyszenia i jego flagowych imprez rekreacyjno sportowych - pozwólcie że skupię się na 2-ch zasadniczych aspektach oddziaływania kolarstwa terenowego, ważnych także z punktu widzenia założeń Strategii Rozwoju Turystyki Regionu Warmii i Mazur. tj :

- **na jego potencjale w zakresie rozwoju turystyki oraz kreacji Produktów Turystycznych...**oraz
- jako platformy promocyjnej lokalnych i regionalnych społeczności (ten aspekt szczególnie związany jest z renomą, marką sportową i potencjałem medialnym imprez Stowarzyszenia)

Należy jednak podkreślić, że obie te funkcje jednakże wynikają z popularności **kolarstwa opartej na autentycznej „oddolnej” inspiracji młodych ludzi, ich potrzeby współzawodnictwa na łonie nieskażonej przyrody oraz wieloaspektowości jego oddziaływania na szereg dziedzin życia społecznego :**

>>>> poczynając od dbałości o zdrowie i kondycję fizyczną >>>> poprzez upowszechnianie świadomości ekologicznej i troski o zachowanie przyrody, >>>> aż po wsparcie gospodarczej prosperity, w duchu idei zrównoważonego rozwoju, czy zasad etyki współczesnego biznesu

Turystyka a walory rekreacji rowerowej

oraz

Rola kolarstwa terenowego – „sportowej awangardy „rowerowej rekreacji w kreowaniu nowych trendów w rozwoju współczesnej Turystyki Aktywnej

Rekreacja rowerowa to najpopularniejsza forma aktywności ruchowej człowieka

Rekreacja rowerowa jak żadna dyscyplina związana jest naturalnie i integralnie z przestrzenią i krajobrazem, z poszanowaniem przyrody i jej zachowaniem

Rekreacja rowerowa to najbardziej mobilna, elastyczna i wszechstronna forma aktywnej turystyki

Rekreacja rowerowa to aktywność, grupowa, rodzinna, integracyjna

Rekreacja rowerowa to dyscyplina „demokratyczna”, dla wszystkich bez względu na płeć, wiek i stan portfela czy przynależność do grupy zawodowej.

Reasumując rekreacja Rowerowa zawiera cały zespół wartości o kapitalnym znaczeniu dla rozwoju współczesnego społeczeństwa w duchu poszanowania idei zrównoważonego rozwoju

- jak poszanowanie i ochrona przyrody
 - jak świadomość roli środowiska naturalnego dla rozwoju człowieka /społeczności/świata
 - jak promocja rozwoju alternatywnych czystych środków transportu i zielonych technologii
- jak działania n/rz rozwoju infrastruktury rekreacyjno - turystycznej

Na tym tle Kolarstwo terenowe – jako swoista *sportowa awangarda* rekreacji i turystyki rowerowej dysponująca -jako sport - dodatkowym arsenalem dynamizmu, ekspansji i emocji oraz wysokiej medialności - pełni szczególną i efektywną rolę w promocji i rozwoju aktywnej Turystyki Rowerowej.

To maratończycy mtb jako pierwsi

- „*recenzują*” walory krajobrazowe i turystyczne regionu oraz ich „ *przydatność*” rekreacyjną
- „*odkrywają*” nowe atrakcje i ukryty niejednokrotnie potencjał turystyczny wielu zakątków kraju
- *promują* w swoich środowiskach / regionach / miastach - jako wiarygodni promotorzy – „zbadane” walory turystyczne i atrakcje danego regionu.
- Kolarstwo terenowe wreszcie - to

Powyższe - poza stricte sportowe - atrybuty kolarstwa terenowego i rowerowej rekreacji

- powodują że coraz częściej pełnią one rolę bazy i fundamentu w kreacji, oraz rozwoju i promocji regionalnych lub lokalnych Produktów Turystycznych tak w Polsce jak i w Europie np. **Zielony Rower Bieszczady**
- **Sandomierski Szlak Jabłkowy**
- **Wiślana Trasa Rowerowa**
- **Szlak Naftowy Jasło**
- **Poznaj Serce Kaszub**
- **Szlak Zielona Odra (Dolny Śląsk)**
- **Naddunajska Wielka Pętla (Austria)**
- **Archipelag Kulinaryny Morza Północnego (Benelux i Dania)**
- **„ Morze Przygody „ (Region Zach.Pomorski Mekleburgia**
- **Rowerowe trasy MTB (Region Karkonoski Czechy Interreg IIIA)**

- Copenhagen City Bike Schem

Rekreacja rowerowa – to także przedmiot szczególnej troski Komisji Europejskiej i element jej tzw. „*Polityki Rowerowej*” UE -zawartej w wielu dokumentach i programach upowszechniających idee Zrównoważonego Rozwoju i troski o środowisko naturalne, popularyzujących *czyste* środki transportu , *zielone* technologie m in. :

- Zielona Księga Ruchu Miejskiego - 25.09. 2007 (Green Paper on Urban Mobility)
- Inicjatywa „ Promocja czystych, energooszczędnych środków transportu „
19.12. 2007 (“ Promotion of clean , energy efficient vehicles “)

- Projekty : “ Baltic Sea Cycling “ lub “ Ur-Bike”

Wartości te, są obecnie powszechnie uznawanym i nieodzownym elementem w budowaniu wizerunku;każdej korporacji gospodarczej każdego europejskiego miasta, regionu czy kraju .

- **kolarstwo MTB / terenowe (XCO)**- to wreszcie dyscyplina olimpijska w której Polska odnosi znaczące sukcesy w zawodach MŚ czy Pucharu Świata oraz Igrzyskach Olimpijskich - co w kontekście Igrzysk Olimpijskich Londyn 2012, z bogatym programem konkurencji mtb/xc i związanym z tym wydarzeniem klimatem na kolarstwo mtb w Europie – jest ważnym argumentem n/rz promocji takiej formy turystyki

Europa

Międzynarodowa Turystyka Rowerowa – zarys historyczny

Pierwszą organizacją ponadnarodową jest stworzona w 1892 r. UCI. „International Cyclist Association (Międzynarodowy Związek Rowerzystów). Przemianowany w 1900 roku na Union Cycliste Internationale. Działa do dziś dnia, ale zajmuje się raczej wyczynowymi zawodami sportowymi.

W roku 1898 w Luksemburgu 17 klubów z Europy i Ameryki założyło Międzynarodową Ligę Stowarzyszeń Turystów (LIAT - Ligue Internationale des Associations Touristes). Były to głównie kluby kolarskie i turystów pieszych, których członkowie odważyli się poszukiwać przygód w innych krajach, gdzie liczyli na pomoc podobnych organizacji. Po I wojnie światowej Liga została zreorganizowana i przyjęła do dziś obowiązującą nazwę: Alliance Internationale de Tourisme (AIT) - z siedzibą w Genewie. AIT skupia obecnie **ponad 130** klubów i stowarzyszeń turystycznych z 98 krajów. Lwią część organizacji podporządkowano turystyce motorowej, ale są cztery grupy robocze w ramach tzw. aktywności **Open-Air: kolarska, piesza, wodna, kempingu i karawaningu.** „Jednym z głównych kierunków działalności grupy roboczej ds. **turystyki kolarskiej jest organizacja rajdów kolarskich AIT.** Imprezy te weszły już do tradycji i obserwuje się coraz większe zainteresowanie tym rodzajem spędzania wolnego czasu.

Wiele rajdów AIT odbyło się w Polsce. Pierwszy zorganizowany został w 1959 r. z metą w Zakopanem. Kolejne rajdy odbywały się: w 1964 r. z zakończeniem w Rucianem, w 1971 r. w Kazimierzu Dolnym, w 1986 r. w Rogoźniku, w 1991 r. w Wiśle, w 1996 r. w Pokrzywniej i w Giżycku w 2001 r. Każdy rajd organizowany w Polsce cieszył się dużym zainteresowaniem turystów kolarzy niemal z całej Europy i był wysoko oceniany przez władze AIT. Świadczyły o tym bardzo pozytywne raporty ekspertów AIT (na każdej imprezie pojawia się taka persona oddelegowana przez genewską centralę), składane potem podczas posiedzeń grupy roboczej ds. turystyki kolarskiej. **”Rajdy takie są właściwie złotami masowymi o charakterze otwartym.** Pokrywają się czasem centralnymi złotami turystów rowerowych w danym kraju. Niestety współczesny charakter AIT bardzo duży wpływ miała eksplozja motoryzacji i turystyki motorowej.

MIĘDZYNARODOWA TURYSTYKA ROWEROWA Światowa turystyka rozwija się. „W zagraniczną podróż wybrało się w roku 2005 niemal 800 milionów ludzi, którzy wydali na to łącznie 682 miliardów dolarów ” Wyliczenia te nie obejmują wypoczynku wewnątrz krajowego. Rowerowa turystyka kwalifikowana, jak się szacuje, stanowi tylko 3% światowego turystyki, ale wykazuje tendencje rozwojowe. **W wielu krajach oprócz regionalnych klubów zrzeszających miłośników rowerów powstają też specjalne organizacje. W Polsce rolę wiodącą pełni część PTTK (Komisja Turystyki Kolarskiej Zarządu Głównego PTTK), a oprócz niej setki lokalnych klubów kolarskich pod auspicjami PTTK lub niezależnych. Również inne państwa mają podobne organizacje. Przykładami takich organizacji w Europie są:**

- **ADFC** - niemieckie stowarzyszenie rowerzystów,
- **Amicis de la bici** - hiszpańskie stowarzyszenie rowerzystów,
- **ENFB** - holenderskie stowarzyszenie rowerzystów,
- **DCF** - duńskie stowarzyszenie rowerzystów,
- **CTC** - Brytyjski Klub Turystów Rowerowych,
- **FIAB** - włoskie stowarzyszenie rowerzystów,
- **Kerosz** - węgierska federacja rowerzystów.

W poszczególnych krajach wraz ze wzrostem liczby turystów zaczęto myśleć o powołaniu ponadnarodowego wspólnego kolegium

Turystyka rowerowa jest jedną z najmłodniejszych i najsilniej rozwijających się gałęzi przemysłu turystycznego. W sąsiednich **Niemczech ponad 2 mln.** osób rocznie korzysta z różnych form urlopu na 2 kółkach, a organizacją wycieczek rowerowych zajmuje się kilkaset biur.

Moda ta rozszerza się w ostatnich latach na inne kraje (Wlk Brytania, Beneluks, USA, Japonia) z których goście **do Polski** przyjeżdżają. Oczywiście nie można pominąć rynku krajowego i tysięcy osób dla których wielodniowe wyprawy rowerowe stanowią ulubione formy wypoczynku.

Polska jest jednym z najważniejszych krajów docelowych turystyki rowerowej.

O ile w tradycyjnych dziedzinach turystyki krajoznawczej czy urlopowej Polska jest - na tle Europy - krajem o przeciętnej albo niewielkiej atrakcyjności, o tyle z punktu widzenia

turystów rowerowych niektóre regiony (**Mazury, Pomorze, Podlasie, Roztocze, Małopolska, Karkonosze**) lokują się w Europejskiej czołówce.

Niestety jest sporo przeszkód, które utrudniają rozwój tej niezwykle łagodnej dla środowiska i dochodowej dla lokalnych dostawców usług formy wypoczynku, a mianowicie, m.in.:

- 1) Przeszkody mentalnościowe:** brak zrozumienia na czym polega najbardziej popularna i dochodowa trekkingowa turystyka rowerowa. Kojarzenie jej ze sportowym wyczynem a nie dostępną dla każdego rekreacją.
- 2) Problemy infrastrukturalne:** Zwiększający się ruch samochodowy czyni poruszanie się po drogach publicznych rowerem - niebezpiecznym i nieprzyjemnym. Do tego dochodzą nieodpowiedzialne, krótkowzroczne działania jak np. wycinki starych drzew,
- 3) Niejednolity i wadliwy system znakowania szlaków rowerowych,** utrudniający poruszanie się np. a także **anachroniczna koncepcja ich wytyczenia** nie uwzględniająca potrzeb współczesnego kwalifikowanego turysty rowerowego nierozdzielnie związanego z pasją uprawiania rekreacyjnego lub sportowego kolarstwa i z tego względu oceniającego daną trasę właśnie pod kątem takiej atrakcyjności. Generalnie brak Markowych Tras MTB profesjonalnie opisanych i udokumentowanych (jak np. **Gwiazda Mazurska** czy **Mazovia MTB Marathon** czy **Szlakiem „Ducha Puszczy” Podlasie MTB Tour**

4) Brak spójnej turystyczno-rowerowej oferty, nie doceniającej:

(**a**) specyfiki kolarstwa opartego na przestrzenności geograficznej związanej z krajobrazem (a nie granicami powiatu / gminy)

(**b**) mobilność i „elastyczności” turystycznej (łatwość transportu roweru, możliwości postoju w dowolnym miejscu, etc) Tymczasem najciekawsze trasy rowerowe w Europie ignorują wszelkie granice, nawet państwowe - jak np. trasy nad Dunajcem lub Pętla Naddunajska w Austrii, Archipelag Kulinaryny Morza Płn.)

(**c**) wszechstronności zastosowania (z uwagi na powyższą) - w zakresie uzupełniania lub wzbogacania innych produktów np. Rowery - kajaki Rower – Statek /Prom(np.UK; Birmingham-Lichfield Country Park)

5. Przeszkody prawne, (biurokratyzacja anachroniczność)

W Polsce aby legalnie oprowadzać turystów należy ukończyć wielomiesięczne kursy prowadzone zwykle przez działaczy turystycznych starej daty, i zdobyć państwowe uprawnienia. Spośród osób które kończą owe kursy bardzo niewiele jest takich, które z racji umiejętności i kondycji fizycznej nadają się prowadzenia imprez rowerowych.

Prezes Zarządu

Cezary Zamana